

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

471Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 4ΗΣ ΚΑΙ 5ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2011

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης — Η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητα τίθενται στο επίκεντρο»

COM(2010) 614 τελικό

(2011/C 218/07)

Εισηγητής: ο κ. VAN IERSEL

Συνεισηγητής: ο κ. GIBELLIERI

Στις 28 Οκτωβρίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ακόλουθη πρόταση:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης - Η ανταγωνιστικότητα και η βιωσιμότητα τίθενται στο επίκεντρο»

COM(2010) 614 τελικό.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών (CCMI), στην οποία ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 4 Απριλίου 2011.

Κατά την 471η σύνοδο ολομέλειάς της, της 4ης και 5ης Μαΐου 2011, (συνεδρίαση της 4ης Μαΐου 2011) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 119 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την ανακοίνωση για με τη βιομηχανική πολιτική ως εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Συμφωνεί με την ολιστική προσέγγιση και την ενίσχυση της διασύνδεσης των ενωσιακών πολιτικών, καθώς και με τον καλύτερο συντονισμό ως προς τη βιομηχανία μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών. Στόχος είναι ένας βιώσιμος ανταγωνιστικός ευρωπαϊκός κλάδος της βιομηχανίας στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να συντάξουν κατάλογο προτεραιοτήτων και χρονοδιαγράμματα βάσει της ανακοίνωσης και των αντίστοιχων συμπερασμάτων του Συμβουλίου ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας της 10ης Δεκεμβρίου 2010 (αριθ. εγγράφου 17838/10). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 4 Φεβρουαρίου 2011 έκανε μια καλή αρχή όσον αφορά την ενέργεια και την προώθηση της καινοτομίας.

1.3 Η ενίσχυση της διασύνδεσης θα πρέπει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να οδηγήσει σε ολοκληρωμένες προσεγγίσεις εντός μιας πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς, στο πλαίσιο μιας κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, μέσω της έξυπνης νομοθεσίας, της Ε&Α και της καινοτομίας, της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, της οικονομίας περιορισμένης κατανάλωσης ενέργειας και περιορισμένων εκπομπών άνθρακα, των πολιτικών στους τομείς του περιβάλλοντος, των μεταφορών, του ανταγωνισμού και της απασχόλησης, της βελτίωσης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων, του εμπορίου και των συναφών ζητημάτων, καθώς και της πρόσβασης σε πρώτες ύλες.

1.4 Η απλούστευση του εσωτερικού προγραμματισμού και του συντονισμού εντός των θεσμικών οργάνων της ΕΕ καθώς και η εστίαση σε μια στενότερη σχέση μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών τοποθετούν τη βελτίωση της διακυβέρνησης στο επίκεντρο της μελλοντικής βιομηχανικής πολιτικής. Τα κράτη μέλη πρέπει να συντονίζονται καλύτερα μεταξύ τους. Το ίδιο πρέπει να πράττουν οι περιφέρειες και οι μητροπολιτικές περιοχές. Εν συντομία, για να μπορέσει η Ευρώπη να παρακολουθήσει τις υπόλοιπες ηπείρους, πρέπει να ενισχυθούν τόσο οι κάθετες όσο και οι οριζόντιες συνδέσεις σε όλη της την επικράτεια.

1.5 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των ετήσιων εκθέσεων της Επιτροπής που αφορούν τις εθνικές βιομηχανικές πολιτικές, που πρέπει να προσανατολιστούν σε στόχους που συμφωνούνται από κοινού και συζητούνται ανοικτά για τη βελτίωση του συντονισμού, την προώθηση παραδειγμάτων βέλτιστων πρακτικών και τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού στην Ευρώπη.

1.6 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ενός κατάλληλου επιπέδου ιδιωτικών και δημοσίων χρηματοδοτικών πόρων έτσι ώστε η ανταγωνιστικότητα και η καινοτομία να αντισταθμίζουν τους συρρικνούμενους προϋπολογισμούς. Οι περικοπές στους τρέχοντες προϋπολογισμούς θα πρέπει να αντισταθμιστούν από άλλους, από κοινού συμφωνηθέντες, χρηματοδοτικούς πόρους. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εξαγγελθείσα βελτίωση των διασυνοριακών συνθηκών για τα επιχειρηματικά κεφάλαια, καθώς και τις προτάσεις σχετικά με τα δημόσια και ιδιωτικά ευρωμόλογα έργων υποδομής για επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και των ΤΠΕ ⁽²⁾. Πρέπει επίσης να εξεταστούν τα ευρωμόλογα έργων υποδομής για επενδύσεις σε άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα στον τομέα της έρευνας ή των προγραμμάτων επίδειξης. Τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής πρέπει επίσης να εστιάσουν στους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής. Πρέπει να αναπτυχθούν νέες ιδέες για να προσελκύσουν ιδιωτικά κεφάλαια στον βιομηχανικό τομέα.

1.7 Η βιομηχανική πολιτική αφορά κάθε είδος διασυνδεδεμένων κατασκευών και υπηρεσιών. Τα όρια μεταξύ τομέων καθίστανται λιγότερο ευδιάκριτα. Οι ΜΜΕ γίνονται ολοένα και πιο σημαντικές όσον αφορά την προστιθέμενη αξία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Αυτοί οι παράγοντες απαιτούν έξυπνη οριζόντια και τομεακή νομοθεσία ή/και κανονιστική ρύθμιση, καθώς και συνοδευτικά μέτρα. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η πολυπλοκότητα των διεθνών δικτύων και των ολοκληρωμένων διαδικασιών παραγωγής.

1.8 Λόγω της πολυπλοκότητας και των πολλαπλών διασυνδέσεων, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη για (κοινές) δεσμεύσεις δημοσίων και ιδιωτικών εμπλεκόμενων φορέων μέσω ομάδων υψηλού επιπέδου, τεχνολογικών πλατφορμών, κοινωνικού διαλόγου και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

1.9 Συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τις ακόλουθες προτεραιότητες:

- έξυπνη νομοθεσία, ασφάλεια δικαίου, επαρκείς εκτιμήσεις και εκ των υστέρων αξιολογήσεις·
- καλύτερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση σε ενωσιακό επίπεδο, ιδίως για τις ΜΜΕ: ΠΠ7/ΠΠ8, CIP ⁽³⁾, ETE και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων·
- η ένωση καινοτομίας πρέπει να συνδεθεί στενά με τη βιομηχανική πολιτική, ιδίως στους τομείς των βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής και των βιομηχανιών υψηλής έντασης ενέργειας·
- πρέπει να προωθηθεί ο συντονισμός εντός και μεταξύ των διαφόρων αλυσίδων της γνώσης – ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια, επιχειρήσεις·

⁽²⁾ Βλ. Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, τμήμα 9, COM(2011) 11 τελικό.
⁽³⁾ Πρόγραμμα πλαίσιο ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας.

- το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αποτελεί δοκιμασία για την αξιοπιστία της βιομηχανικής πολιτικής·
- οι εργαζόμενοι θα πρέπει να συμβάλουν και να συμμετάσχουν·
- απαιτούνται εκπαίδευση και κατάρτιση σε κάθε επίπεδο, καθώς και προώθηση της επιχειρηματικότητας, προκειμένου να διασφαλισθεί υψηλού επιπέδου και σταθερή απασχόληση με κατάλληλους, βιώσιμους μισθούς. Οι βέλτιστες πρακτικές θα πρέπει να κοινοποιούνται·
- οι παγκόσμιες εξελίξεις απαιτούν ενεργό εμπορική πολιτική και αποτελεσματική εποπτεία της αγοράς. Επιπλέον, η ΕΕ πρέπει να εκφράζεται με ενιαίο και ομόφωνο τρόπο για να εξασφαλίσει ισότιμους όρους ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο·
- το γεγονός ότι η Ευρώπη έχει ως στόχο μια ενεργειακά αποδοτική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα συνεπάγεται ότι η ΕΕ απαιτεί το σεβασμό αυτών των κριτηρίων από τους εμπορικούς εταίρους της·
- πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στις πρώτες ύλες και σε διαφοροποιημένες πηγές ενέργειας.

2. Εισαγωγή

2.1 Η «νέου τύπου» βιομηχανική πολιτική έχει ξεκινήσει από τον Απρίλιο του 2004 ⁽⁴⁾. Μετά από μια μακρά διαδικασία ελευθέρωσης και ιδιωτικοποίησης, εξακολουθούν να επικρατούν ποικίλες έννοιες της βιομηχανικής πολιτικής σε επίπεδο κρατών.

2.2 Σε επίπεδο ΕΕ, δόθηκε έμφαση σε συνθήκες-πλαίσιο που ενισχύουν τις βιομηχανίες. Διεξήχθησαν τομεακές αναλύσεις.

2.3 Η ΕΟΚΕ έλαβε ενεργά μέρος σε αυτήν την εξέλιξη και σχολίασε σε σειρά γνωμοδοτήσεων το ζωνρό ενδιαφέρον για τους κλάδους και τα ειδικά χαρακτηριστικά τους σε ενωσιακό επίπεδο ⁽⁵⁾.

2.4 Στο μεταξύ, το πλαίσιο μεταβάλλεται συνεχώς. Λόγω της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, οι αποκλίνουσες απόψεις σχετικά με τη χρηστή διακυβέρνηση σε επίπεδο ΕΕ καθώς και οι αποκλίνουσες βιομηχανικές επιδόσεις των κρατών μελών περιορίζουν την ικανότητα προσαρμογής της Ένωσης στις αλλαγές.

2.5 Παράλληλα, προέκυψαν νέα ζητήματα και κοινωνικές προκλήσεις, περιλαμβανομένης της γήρανσης του πληθυσμού, της προστασίας του κλίματος και της βιώσιμης ανάπτυξης, της πρόσβασης στην ενέργεια, της εντεινόμενης παγκοσμιοποίησης, της κοινωνίας της γνώσης και της ψηφιακής κοινωνίας, καθώς και των αλλαγών στις αγορές εργασίας.

2.6 Η καινοτομία έχει πλέον τεθεί στην ημερήσια διάταξη. Η ανάγκη για καινοτομία εξηγείται τόσο από την εν εξελίξει έρευνα και τεχνολογία, όσο και από τον αυξημένο ανταγωνισμό στις εγχώριες αγορές και στο εξωτερικό.

2.7 Την τελευταία δεκαετία, η εκπαίδευση και η κατάρτιση σε όλα τα επίπεδα απέκτησαν ολοένα και περισσότερη προτεραιότητα.

⁽⁴⁾ COM(2004) 274 τελικό.

⁽⁵⁾ Σχετικές γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ μπορούν να βρεθούν στη διεύθυνση <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.enterprises-and-industry>.

2.8 Παρά τη σαφή πρόοδο, εξακολουθεί να παρατηρείται κατακερματισμός της εσωτερικής αγοράς και έλλειψη επικέντρωσης, εν μέρει λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων όσον αφορά την επιχειρηματική δραστηριότητα. Πολύ συχνά δεν δίδεται η δέουσα σημασία στη σχέση μεταξύ βιομηχανικών πολιτικών και ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει την ανάγκη δημιουργίας των κατάλληλων προϋποθέσεων, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για εξατομικευμένους κανόνες για τους τομείς και για θέματα που λαμβάνουν υπόψη τα περίπλοκα παγκόσμια δίκτυα αξίας.

3. Ποιες καινοτομίες εισάγει η ανακοίνωση

3.1 Η βιομηχανική πολιτική αφορά κυρίως τη διατήρηση μιας ισχυρής μεταποιητικής βιομηχανίας στην Ευρώπη και τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας γενικά και των ενδιαφερομένων φορέων ειδικότερα σχετικά με το γεγονός ότι η ΕΕ πρέπει να αξιολογήσει και να δημιουργήσει προσαρμοσμένους όρους για να ενισχύσει τη βιομηχανία – παραγωγής και υπηρεσιών – ώστε αυτή να αναπτυχθεί επιτυχώς στις εγχώριες αγορές και στο εξωτερικό.

3.2 Η βιομηχανική πολιτική θα πρέπει να ανταποκρίνεται στην πρόκληση των αυξημένων αβεβαιοτήτων και ανισορροπιών, στον έντονο ανταγωνισμό και στα ζητήματα που θέτουν άλλοι παγκόσμιοι εταίροι κατά τη διαμόρφωση ενός πλαισίου για μια ισχυρή βιομηχανική βάση στην Ευρώπη, με σκοπό την επένδυση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

3.3 Η βιομηχανική πολιτική είναι μια εμβληματική πρωτοβουλία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως εξάλλου και άλλες πρωτοβουλίες και σημαντικοί τομείς όπως η καινοτομία, οι ικανότητες, το εμπόριο και η ενιαία αγορά. Η ολιστική προσέγγιση τονίζει την ανάγκη για αποτελεσματικό συντονισμό και συνεκτικότητα όλων των ενωσιακών πολιτικών. Ο συντονισμός και η συνεκτικότητα, παράλληλα με τη διαφάνεια και προβολή των ενωσιακών πολιτικών, πρέπει να υποστηρίζουν την τεχνολογική πρόοδο και την καινοτομία (ιδίως τις βασικές τεχνολογίες ευρείας διάδοσης), την αναδιάρθρωση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας⁽⁶⁾ και την ευρωπαϊκή παρουσία στις διεθνείς αγορές.

3.4 Ένα νέο εργαλείο είναι η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη «θωράκιση της ανταγωνιστικότητας» μέσω μιας διαδικασίας αξιολόγησης, η οποία πρέπει να προχωρήσει πέρα από την απλή ανταγωνιστικότητα με βάση τις τιμές ή το κόστος και να συμπεριλάβει παράγοντες σχετιζόμενους με τις επενδύσεις και την καινοτομία.

3.5 Δίδεται προτεραιότητα στην εξωτερική διάσταση της βιομηχανικής πολιτικής (η οποία πολύ συχνά παραβλέπεται). Το ίδιο ισχύει και για την αυξημένη προσοχή που δίδεται στην πρόσβαση σε πρώτες ύλες, ως βασική προϋπόθεση για κάθε βιομηχανική πολιτική.

3.6 Δίδεται εκ νέου έμφαση σε μια ολοκληρωμένη οριζόντια προσέγγιση σε συνδυασμό με τομεακές εφαρμογές και εξατομικευμένες προσεγγίσεις, στην απαίτηση να εξεταστεί η διασύνδεση μεταξύ των τομέων και η συσχέτιση της αξίας και των αλυσίδων εφοδιασμού (ζωτικής σημασίας για τις ΜΜΕ), στα δίκτυα και τις ομάδες επιχειρήσεων, στις επιπτώσεις των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και στην πρόσβαση στη χρηματοδότηση.

⁽⁶⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Καινοτόμοι χώροι εργασίας ως πηγή παραγωγικότητας και ποιοτικών θέσεων εργασίας», που υιοθετήθηκε στις 18.3.2011 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα), και ειδικότερα την παράγραφο 2.6

3.7 Παράλληλα με τις συνεχείς διαδικασίες αλλαγών και αναδιαρθρώσεων σε μεγάλα μέρη της Ευρωπαϊκής βιομηχανίας, η ανακοίνωση επισημαίνει νέους τομείς με μεγαλύτερες επενδύσεις και περισσότερες θέσεις εργασίας όπως το διάστημα⁽⁷⁾, οι νέες υπηρεσίες ασφάλειας και οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας.

3.8 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η πρόταση της Επιτροπής να δημοσιεύει (με βάση το άρθρο 173 της Συνθήκης της Λισαβώνας) ετήσιες εκθέσεις σχετικά με την πορεία και την ανάπτυξη των εθνικών βιομηχανικών πολιτικών οι οποίες πρέπει να ενισχύσουν κοινές αναλύσεις και από κοινού συμφωνηθείσες προσεγγίσεις και πολιτικές, είναι πολύ σημαντική και φιλόδοξη.

3.9 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας υποστηρίζει πλήρως το πλαίσιο για τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές δράσης της ΕΕ, πράγμα που θα διευκολύνει ένα κοινό όραμα όσον αφορά τις προτεραιότητες. Κυρίως, το Συμβούλιο τονίζει επίσης την ανάγκη συντονισμού των βιομηχανικών πολιτικών των κρατών μελών.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Δεδομένων των περιστάσεων, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανακοίνωση για τη βιομηχανική πολιτική και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου είναι επίκαιρα.

4.2 Το γεγονός ότι η βιομηχανική πολιτική αποτελεί εμβληματική πρωτοβουλία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» αποδεικνύει ότι η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να εκπονήσει μια συντονισμένη στρατηγική, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Η δέσμευση των κρατών μελών είναι επείγουσα και κρίσιμης σημασίας.

4.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία μιας ανταγωνιστικής και βιώσιμης μεταποιητικής βιομηχανίας στην Ευρώπη. Αυτό προϋποθέτει μια ισχυρή βιομηχανική βάση, συνδεδεμένη με τις υπηρεσίες που έχουν ζωτική σημασία για τη βιομηχανία. Έγκυρες πηγές τονίζουν τη σταδιακή μετατόπιση της απασχόλησης από τη μεταποιητική βιομηχανία στις συναφείς με τη βιομηχανία υπηρεσίες, όχι μόνο στις ενδιάμεσες εισροές, αλλά και τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι ίδιοι οι παραγωγοί⁽⁸⁾.

4.4 Για να διαμορφώσουμε το μέλλον έχουμε ανάγκη από ισχυρές πολιτικές: «έξυπνη ενέργεια», νανοτεχνολογία και επιστήμες της ζωής, νέα υλικά, υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις και μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και ανάγκη ευρύτερης χρήσης των ΤΠΕ. Η Ευρώπη δεν έχει επιχειρήσεις όπως η Apple και η Google. Η Κίνα πλησιάζει γρήγορα και ξεπερνά ήδη την Ευρώπη σε ορισμένους τομείς.

4.5 Η ΕΕ έχει μεγάλη ανάγκη από όραμα και πρόγραμμα για να βελτιώσει τις αποδοτικές επενδύσεις και την παραγωγικότητά της. Οι σωστά καθορισμένες κοινές αρχές δράσης στην ΕΕ και στα κράτη μέλη πρέπει να δημιουργήσουν κίνητρα για φιλόδοξα προγράμματα επενδύσεων από τις επιχειρήσεις και τις δημόσιες αρχές.

⁽⁷⁾ Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διαστημικής βιομηχανίας για την ανάπτυξη των απομακρυσμένων και των αγροτικών περιοχών.

⁽⁸⁾ Βλ.: *Les secteurs créateurs d'emploi à court-moyen terme après la crise* (Κέντρο Στρατηγικής Ανάλυσης που υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό της Γαλλίας, Νοέμβριος 2010).

4.6 Η βιομηχανική πολιτική απαιτεί ένα κατάλληλο επίπεδο ιδιωτικών και δημόσιων δημοσιονομικών πόρων. Οι περικοπές στους τρέχοντες προϋπολογισμούς θα πρέπει να αντισταθμιστούν από άλλους, από κοινού συμφωνηθέντες, χρηματοδοτικούς πόρους⁽⁹⁾.

4.7 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τρία κύρια θέματα που πρέπει να ρυθμιστούν τα επόμενα χρόνια:

- η διασύνδεση και η αλληλεπίδραση ενός ευρέος φάσματος οριζόντιων και τομεακών πολιτικών της ΕΕ·
- τα πολύπλοκα διεθνή δίκτυα και οι ολοκληρωμένες διαδικασίες παραγωγής⁽¹⁰⁾
- η αξιολόγηση και ο ενισχυμένος συντονισμός των εθνικών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ καθώς και μεταξύ των κρατών μελών.

4.8 Η απλούστευση του εσωτερικού προγραμματισμού και του συντονισμού εντός των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, καθώς και η επικέντρωση σε μια στενότερη σχέση μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών τοποθετούν τη βελτίωση της διακυβέρνησης στο επίκεντρο της μελλοντικής βιομηχανικής πολιτικής.

4.9 Τα κράτη μέλη διαμορφώνουν τα ίδια τις βιομηχανικές προσεγγίσεις και τους στόχους τους. Για να στεφθεί με επιτυχία αυτή η «νέου τύπου» βιομηχανική πολιτική της ΕΕ, το Συμβούλιο πρέπει να χρησιμοποιήσει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας ως βάση για πιο εντατική συνεργασία.

4.10 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την ανάγκη για μια ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση. Η καλύτερη διασύνδεση των πολιτικών είναι σημαντική για την καθιέρωση μιας βιώσιμης κοινωνικής οικονομίας της αγοράς στην Ευρώπη. Πρέπει να οδηγήσει σε ολοκληρωμένη προσέγγιση του βιομηχανικού μέλλοντος της Ευρώπης προς μια λειτουργική εσωτερική αγορά, μέσω της «έξυπνης νομοθεσίας», της Ε&Α και της πολιτικής για την καινοτομία, της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, της ενέργειας και της πολιτικής χαμηλών εκπομπών άνθρακα, της περιβαλλοντικής πολιτικής, της πολιτικής μεταφορών, της πολιτικής ανταγωνισμού, της βελτίωσης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων, της εμπορικής πολιτικής και συναφών θεμάτων, καθώς και της πρόσβασης σε πρώτες ύλες. Οι τομεακές προσεγγίσεις θα εντείνουν τις δυνατότητες. Αυτά τα θέματα συζητούνται σε ξεχωριστή ανακοίνωση⁽¹¹⁾.

4.11 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αποτελεσματική «θωράκιση της ανταγωνιστικότητας», η οποία πρέπει να ξεκινήσει να εφαρμόζεται σε επιλεκτική βάση.

4.12 Ύψιστη σημασία έχει η διατήρηση, ή ακόμα και η αύξηση των δημοσιονομικών πόρων της ΕΕ για Ε&Α. Τα μεγάλα ευρωπαϊκά έργα - όπως αυτά στον τομέα της ενέργειας - και η υλοποίηση μιας πανευρωπαϊκής υποδομής, η οποία θα συγχρηματοδοτείται από ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, θα πρέπει να έχουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

⁽⁹⁾ Για παράδειγμα, η Γερμανία αύξησε πρόσφατα κατά 20 % τα κονδύλια του προϋπολογισμού της για την καινοτομία.

⁽¹⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η ανάπτυξη των αλυσίδων αξίας και εφοδιασμού στο ευρωπαϊκό και στο διεθνές πλαίσιο» ΕΕ C 168 της 20 Ιουλίου 2007, σελ 1.

⁽¹¹⁾ Το πρώτο παράδειγμα εφαρμογής αυτής της μεθόδου είναι η «LeaderSHIP 2015», μια στρατηγική που εκπονήθηκε το 2005 για τον ευρωπαϊκό τομέα ναυπήγησης πλοίων.

4.13 Οι βιομηχανικοί όμιλοι δημιουργούνται συνήθως σε παραδοσιακές βιομηχανικές περιοχές που αναπτύσσονται διαρκώς στη βάση νέων επενδύσεων, τεχνολογίας και καινοτομίας, αλυσίδων αξίας, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, καθώς και περιφερειακής διεθνούς δικτύωσης⁽¹²⁾. Οι προηγμένες περιφέρειες είναι οι «αιχμές του δόρατος» της Ευρώπης.

4.14 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι δέσμες πολιτικών και ενεργειών σε επίπεδο ΕΕ, σε συνδυασμό με πιο διαφανή και ενημερωμένη διαρκή πληροφόρηση σχετικά με τις εξελίξεις σε εθνικό επίπεδο, θα συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού και μιας ισχυρής εσωτερικής αγοράς, που αποτελεί τον πυρήνα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

4.15 Τα δεδομένα και οι αναλύσεις έχουν κρίσιμη σημασία. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το διεξοδικό αναλυτικό έργο της Επιτροπής. Για κάθε πολιτική είναι απαραίτητες λεπτομερείς αναλύσεις και συγκρισιμα δεδομένα σε επίπεδο ΕΕ. Η στενότερη και προορατική παρακολούθηση και αξιολόγηση απαιτούν αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με τις ενημερωμένες δυναμικές τάσεις⁽¹³⁾. Έχουν ήδη γίνει βήματα προόδου, πρέπει όμως να γίνουν ακόμη περισσότερα.

4.16 Η Eurostat και οι εθνικές στατιστικές έχουν να διαδραματίσουν ρόλο ζωτικής σημασίας. Ως εκ τούτου, πρέπει να διαθέτει τον κατάλληλο εξοπλισμό για να συλλέγει τα σωστά δεδομένα και να αναλύει τις ευρωπαϊκές και τις παγκόσμιες τάσεις και δυναμικές σε βάθος χρόνου. Πρέπει να τις δοθούν περισσότερα μέσα για πρόσβαση σε δεδομένα. Οι πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες σε όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη μορφή και όσο το δυνατόν ταχύτερα.

5. Διακυβέρνηση σε επίπεδο ΕΕ: οριζόντιες και συγκεκριμένες προσεγγίσεις – τομείς και δίκτυα αξίας

5.1 Η σύμπτυξη των δραστηριοτήτων της Επιτροπής σε μια έννοια τονίζει την ανάγκη για «αποστεγανοποίηση» ώστε να βελτιωθεί η προβολή και η αποτελεσματικότητά τους.

5.2 Η βιομηχανική πολιτική παραμένει σε ορισμένο βαθμό εθνική. Ο κατάλογος τομέων που αναφέρονται στην ανακοίνωση, στους οποίους η ΕΕ (Επιτροπή, Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) είναι αρμόδια να δρα ή μπορεί να επέμβει, είναι εντυπωσιακός. Δεδομένων των παραπάνω, το συνεκτικό πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» προσφέρει ευκαιρίες που υπόσχονται πολλά.

5.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις προθέσεις της πολιτικής της Επιτροπής. Εντούτοις, ο ρόλος της Επιτροπής δεν ήταν πάντα σαφής, εν μέρει λόγω της έλλειψης επίσημων αρμοδιοτήτων σε ορισμένους τομείς. Σε μερικούς τομείς, όπως σε αυτόν της ενέργειας, εξακολουθούν να ισχύουν οι εθνικοί στόχοι και διαδικασίες, ενώ δεν εφαρμόζονται με συνέπεια οι αρμοδιότητες της Επιτροπής και των κρατών μελών.

⁽¹²⁾ Αυτό φαίνεται από τις εξελίξεις σε μια σειρά περιφερειών και μητροπολιτικών περιοχών σε όλη την Ευρώπη, όπου οι ξεπερασμένες βιομηχανικές δομές αντικαθίστανται από επενδύσεις προσανατολισμένες στο μέλλον και νέα δυναμική.

⁽¹³⁾ Η ΕΟΚΕ το έχει ήδη υποστηρίξει σε μια ενημερωτική έκθεση με τίτλο «A sectoral survey of relocation» (2006), που επεσήμανε λάθη όσον αφορά τη συγκρισιμότητα των στοιχείων που χρησιμοποιούσε η Επιτροπή.

5.4 Ως εκ τούτου, πρέπει να ενισχυθεί το κύρος και η αποτελεσματικότητα του Συμβουλίου ανταγωνιστικότητας, το οποίο – μαζί με την Επιτροπή – θέτει στόχους και είναι αρμόδιο για τη νομοθεσία για πολλά θέματα.

5.5 Η ΕΟΚΕ ζητά από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να καταρτίσουν επιχειρησιακό κατάλογο προτεραιοτήτων, καθώς και το αντίστοιχο χρονοδιάγραμμα. Αυτές οι προτεραιότητες πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν την οικονομικές υποδομές, όπως προηγμένα δίκτυα μεταφορών, διαφοροποιημένες πηγές ενέργειας και την πρόσβαση σε αυτές, την ψηφιακή ατζέντα και τις ΤΠΕ.

5.6 Η εξωτερική διάσταση της εσωτερικής αγοράς και ο στόχος της δημιουργίας ίσων όρων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο απαιτούν ολοένα και περισσότερο μια ενεργό εμπορική πολιτική και ένα αποτελεσματικό ευρωπαϊκό διπλωματικό σώμα.

5.7 Η βιομηχανία υπόκειται εκ νέου σε εκ βάθρων αλλαγές που οφείλονται στην Ε&Α και την καινοτομία, την τροποποίηση της νομοθεσίας, τη διεθνή βιομηχανία και τις αγορές υπηρεσιών. Αυτές οι εξελίξεις επηρεάζουν όλους τους τομείς. Οι προτεραιότητες, όπως αυτές ορίζονται στα διαδοχικά προγράμματα εργασίας της ΕΕ, θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις τάσεις, έτσι ώστε να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες-πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένης μια συγκεκριμένη ατζέντα που θα παρέχει την απαραίτητη καθοδήγηση και βεβαιότητα για βιομηχανικές επενδύσεις. Υπάρχει ανάγκη από ένα σταθερό μακροπρόθεσμο κανονιστικό πλαίσιο.

5.8 Η σχέση μεταξύ της βιομηχανικής πολιτικής και της ενιαίας αγοράς είναι ύψιστης σημασίας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι, παράλληλα με ειδικότερες βιομηχανικές πολιτικές, η λήψη αποφάσεων σχετικά με την Πράξη για την Ενιαία Αγορά θα επανεπιβεβαιώσει τον ρόλο της Επιτροπής και της ΕΕ, καθώς και την ανάγκη δημιουργίας ίσων όρων ανταγωνισμού στην Ευρώπη.

5.9 Η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου την ανάγκη διατήρησης του στόχου των δαπανών για Ε&Α στο 3 % του ΑΕγχΠ. Η περιστολή των δημοσιονομικών πόρων δεν πρέπει να επηρεάσει τις αποφασιστικές καινοτόμες δυνάμεις.

5.10 Με στόχο την αποτελεσματικότητα και την προστιθέμενη αξία των πολιτικών και των χρηματοδοτικών μέσων, η ΕΟΚΕ επικρότησε σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της, τις τομεακές ομάδες υψηλού επιπέδου, τις τεχνολογικές πλατφόρμες, την τόνωση καινοτόμων ομάδων επιχειρήσεων και τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των ομάδων έρευνας και των ερευνητικών κέντρων, και όλα αυτά με χρηματοδοτική υποστήριξη της ΕΕ. Πρέπει να αναπτυχθούν προγράμματα επίδειξης και υποδειγματικά έργα.

5.11 Ένα επιτυχημένο πρόγραμμα είναι η πρωτοβουλία για πρωτοπόρες αγορές στην Ευρώπη, στο πλαίσιο της οποίας έξι σημαντικοί τομείς μειώνουν τους φραγμούς στα προϊόντα και τις υπηρεσίες⁽¹⁴⁾. Στο ίδιο πνεύμα η ΕΕ πρέπει να ξεκινήσει νέα βιομηχανικά έργα, όπως π.χ. καθαρά και ενεργειακά αποδοτικά οχήματα, δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα, πανευρωπαϊκά δίκτυα, διαστημικά προγράμματα και βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής.

⁽¹⁴⁾ Η πρωτοβουλία για πρωτοπόρες αγορές στην Ευρώπη προσδιορίζει τις ακόλουθες αγορές: ηλεκτρονική υπηρεσία υγείας, προστατευτικά υφάσματα, ανακύκλωση, βιοπροϊόντα και ανανεώσιμη ενέργεια.

5.12 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η υιοθέτηση του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας αποτελεί δοκιμασία για την αξιοπιστία της ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής. Αν δεν μπορεί να υιοθετηθεί ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για όλη την ΕΕ, θα πρέπει, αν μη τι άλλο, τώρα να το υιοθετήσουν ορισμένες χώρες.

5.13 Γενικότερα, στην παρούσα τάξη πραγμάτων, η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελεί υψηλή προτεραιότητα.

5.14 Για να επιτευχθεί καλύτερη και καταλληλότερη η κανονιστική ρύθμιση, αλλά και για να αναπτυχθούν τα αναγκαία μέσα και μέτρα, είναι απαραίτητες προσεγγίσεις σχεδιασμένες για τους εκάστοτε τομείς.

5.15 Εντούτοις, η παγκοσμιοποίηση, ο κατακερματισμός των αλυσίδων εφοδιασμού πέρα από τα σύνορα μιας χώρας και η στενή αλληλεξάρτηση μεταξύ των διαφόρων φορέων έχουν ως αποτέλεσμα ότι η «παραδοσιακή» προσέγγιση ανά τομέα βιομηχανίας να είναι λιγότερο συναφής από τη σκοπιά της πολιτικής. Αυτό δεν πρέπει να θεωρηθεί ως άρνηση της ύπαρξης ορισμένων πολύ συγκεκριμένων προβλημάτων σε ορισμένους τομείς, αλλά ως ανάγκη ρύθμισής τους κατά περίπτωση με μια ευρωπαϊκή προοπτική.

5.16 Μια ευέλικτη τομεακή προσέγγιση επιτρέπει την επιτυχή ανταλλαγή απόψεων και αποτελεί καλή βάση για τη δέσμευση των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Εκτός της Επιτροπής και των αξιωματούχων των κυβερνήσεων, στους παραπάνω εντάσσονται επιχειρήσεις, επιστημονικά ιδρύματα, η (τριτοβάθμια) εκπαίδευση, οι ΜΚΟ και οι περιφερειακοί αντιπρόσωποι.

6. Σημαντικότερα ειδικά ζητήματα που ανακύπτουν

6.1 Η βιομηχανική πολιτική είναι μια σφαιρική έννοια με μια σειρά από συναφείς και αλληλένδετους τομείς.

6.2 Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση παρουσιάζει σοβαρές καθυστερήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν επείγοντως. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εξαγγελθείσα βελτίωση των διασυνοριακών συνθηκών για τα επιχειρηματικά κεφάλαια, καθώς και τις προτάσεις για δημόσια και ιδιωτικά ευρωομόλογα έργων υποδομής για επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και των ΤΠΕ⁽¹⁵⁾. Πρέπει επίσης να εξεταστούν ευρωομόλογα έργων υποδομής για επενδύσεις σε άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα στον τομέα της έρευνας ή των προγραμμάτων επίδειξης. Πρέπει ακόμα να ληφθούν υπόψη άλλα μέτρα, όπως τα προγράμματα έκπτωσης φόρου.

6.3 Οι ΜΜΕ επλήγησαν ιδιαίτερα από τη χρηματοπιστωτική κρίση. Πρέπει να αναπτυχθούν καινοτόμες ιδέες για την άντληση ιδιωτικών κεφαλαίων, όπως π.χ. η συλλογική διαδικτυακή χρηματοδότηση (*crowd funding*). Η ΕΟΚΕ προτείνει να οργανώσει η Επιτροπή συζητήσεις στοργυλής τραπέζης με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς, προκειμένου να διερευνηθεί τρόπος άντλησης ιδιωτικών κεφαλαίων για βιομηχανικούς σκοπούς. Πρέπει να ληφθούν υπόψη οι πρακτικές σε όλο τον κόσμο. Πρέπει να προβληθούν οι γόνιμες ιδέες και πρακτικές.

6.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ενθαρρυνθούν επίσης η ΕΤΕ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων στις προσπάθειές τους να αναπτύξουν στοχοθετημένα μέσα για να συμβάλουν στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών ΜΜΕ.

⁽¹⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 2.

6.5 Ο ρόλος της ΕΤΕ είναι ακόμα πιο σημαντικός ως παράδειγμα για άλλους ιδιώτες επενδυτές καθώς και ως καταλύτης για την προσέλκυση πρόσθετης χρηματοδότησης. Αυτό αφορά και την προώθηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη καινοτόμων διαδικασιών. Πρέπει να ενσωματωθούν κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια στα δάνεια της ΕΤΕ, με εκ των υστέρων αξιολογήσεις του αντικτύπου των δαπανών της ΕΤΕ στην ευρωπαϊκή βιομηχανία γενικά και στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ.

6.6 Όσον αφορά τα ΠΠ7 και ΠΠ8, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την αυξανόμενη εστίαση της Επιτροπής σε καινοτόμα βιομηχανικά σχέδια και (διασυνοριακή) συνεργασία.

6.7 Επί του παρόντος, η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση της Ε&Α εστιάζει στη διάδοση και εμφάνιση της γνώσης. Πρέπει να εγκριθούν προγράμματα που συνάδουν με τις απόψεις των τεχνολογικών πλατφόρμων της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας⁽¹⁶⁾. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της περαιτέρω απλούστευσης της υλοποίησης. Η χρηματοδότηση της ΕΕ πρέπει να επενδυθεί με στοχοθετημένο τρόπο, ώστε οι δημόσιες ή/και ιδιωτικές επενδύσεις να έχουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα.

6.8 Αυτό σημαίνει ότι το ΠΠ8, παράλληλα με τη βασική έρευνα, πρέπει να καθοδηγείται από τους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής. Έτσι και αλλιώς, για τα βιομηχανικά έργα μεγάλης κλίμακας είναι απαραίτητος ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ της (κεντρικής) ευρωπαϊκής και τις εθνικής χρηματοδότησης.

6.9 Το ίδιο ισχύει στην περίπτωση του προγράμματος για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία για τις ΜΜΕ στους τομείς της ενέργειας, των ΤΠΕ και της επιχειρηματικότητας.

6.10 Η ανάπτυξη στις μονοβιομηχανικές περιφέρειες πρέπει να εξεταστεί εκ νέου, για να ενθαρρυνθεί πιο αποτελεσματικά η βιομηχανική διαφοροποίηση. Η βιώσιμη ανάπτυξη θα υποστηριχθεί από την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση περιβαλλοντικών έργων και έργων χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

6.11 Η σχέση μεταξύ καινοτομίας και βιομηχανικής πολιτικής είναι προφανής. Η καινοτομία είναι ένας ευρύς τομέας που καλύπτει επίσης μη τεχνικά ζητήματα. Πολύ σωστά, ο εμβληματικές πολιτικές για την καινοτομία και τη βιομηχανία μοιράζονται σε μεγάλο βαθμό τον ίδιο στόχο και έχουν κοινούς σκοπούς ως συμπράξεις για την καινοτομία. Αυτό θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα και την προβολή.

6.12 Πρέπει να αποφευχθεί η ενδεχόμενη απόβιομηχανοποίηση, μέσω της ενίσχυσης της σχέσης καινοτομίας και βιομηχανίας⁽¹⁷⁾, μεταξύ άλλων δίνοντας έμφαση στις «τεχνολογίες γενικής εφαρμογής». Πρέπει να βελτιωθούν οι συνθήκες στις βιομηχανίες που βασίζονται στις επιστήμες.

6.13 Η πολιτική έρευνας και καινοτομίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο συνδέεται στενά με τη βιομηχανική πολιτική, ιδιαίτερα υπό την πίεση των συρρικνωμένων προϋπολογισμών και των

προσπαθειών σε άλλες ηπείρους. Ανησυχία προκαλεί επίσης η περιστολή των ενισχύσεων στην έρευνα και η μεταφορά σε επιχειρήσεις εκτός ΕΕ.

6.14 Η μετατροπή των αποτελεσμάτων της έρευνας και της επιστήμης σε προϊόντα μέσω της εφαρμοσμένης τεχνολογίας παραμένει το ευαίσθητο σημείο της Ευρώπης. Αν και η βασική έρευνα εξακολουθεί να έχει κρίσιμη σημασία, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη για μια αποτελεσματική, βιώσιμη και ταχύτερη μετάβαση «από το εργαστήριο στην αγορά».

6.15 Οι στόχοι της διαδικασίας μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας και χαμηλών εκπομπών άνθρακα μπορεί να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για πρωτοπορία στην καινοτομία.

6.16 Η βελτίωση του συντονισμού εντός και μεταξύ των αλυσίδων της γνώσης πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα. Θα πρέπει δε να συζητηθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να γεφυρωθούν τα χάσματα και να προωθηθεί η προστιθέμενη αξία και η αποτελεσματικότητά.

6.17 Τα πανεπιστήμια εξακολουθούν να διαδραματίζουν πλήρως τον ρόλο τους ως αναπόσπαστο τμήμα του τριγώνου της γνώσης. Πρέπει να δοθεί έμφαση στα ανοικτά και διασυνοριακά δίκτυα που δημιουργούνται από τα πανεπιστήμια και τη βιομηχανία. Η ΕΕ πρέπει να επικεντρωθεί στο να προωθή τέτοιες εξελίξεις.

6.18 Το **κοινωνικό κεφάλαιο** της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» καλύπτει διάφορα θέματα. Η δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω ιδιωτικών επενδύσεων, της αλυσίδας του εφοδιασμού, της αλυσίδας της προστιθέμενης αξίας και των ΜΜΕ είναι κεντρικής σημασίας. Αυτός ο στόχος θα ενισχύσει επίσης την ευρύτερη αποδοχή της στρατηγικής από το κοινό.

6.19 Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να συμβάλουν και να συμμετάσχουν στο έργο αυτό. Η ΕΟΚΕ τονίζει σε αυτή την περίοδο δυναμικών αλλαγών την ανάγκη για αποτελεσματικό δημόσιο διάλογο και την προβολή κοινών στόχων και δεσμεύσεων. Ο κοινωνικός διάλογος είναι επίσης αναγκαίος για την εξεύρεση κοινωνικά αποδεκτών λύσεων και είναι αναγκαίος για τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, που αποτελεί προϋπόθεση για την οικονομική μετάλλαξη· επιπλέον, πρέπει να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση και την αποδοχή από το κοινό.

6.20 Τα κράτη μέλη έχουν τις δικές τους παραδόσεις στον τομέα. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η συμμετοχή των εργαζομένων πρέπει να γίνεται σε επίπεδο επιχείρησης, περιφέρειας, κράτους και ΕΕ, προκειμένου να ενθαρρύνεται η πρόβλεψη και η διαμόρφωση των αλλαγών. Σε επίπεδο ΕΕ, οι τομεακοί κοινωνικοί διάλογοι αποτελούν ένα πολύ σημαντικό εργαλείο το οποίο η Επιτροπή πρέπει να συνεχίσει να υποστηρίζει και να προβάλλει, όπου αυτό δεν χρησιμοποιείται.

6.21 Η **εκπαίδευση και κατάρτιση** σε όλα τα επίπεδα είναι οι σημαντικότερες προτεραιότητες. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τα εκπαιδευτικά προγράμματα πρέπει να βασίζονται στις αναλύσεις της αγοράς εργασίας (σε τομεακό επίπεδο), με σκοπό την απόκτηση μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα των απαραίτητων δεξιοτήτων. Πρέπει να εξαλειφθούν οι ανισότητες μεταξύ των φυλών. Σε ορισμένους τομείς, όπως στον κατασκευαστικό τομέα και τα τεχνικά επαγγέλματα, η διαφορά μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας προκαλεί ανησυχία. Πρέπει να προωθηθεί η επιχειρηματικότητα.

⁽¹⁶⁾ Οι πρώτες τρεις κοινότητες γνώσης και καινοτομίας βρίσκονται υπό σύσταση.

⁽¹⁷⁾ Βλ. «The de-industrialisation of Europe. There is no more time to lose!», Académie Royale de Belgique, 2010.

6.22 Για να διαμορφωθούν τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά προγράμματα⁽¹⁸⁾, χρειάζονται κατευθυντήριες γραμμές και η διάδοση των βέλτιστων πρακτικών. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενισχύσει την δέμευση της σε αυτόν τον τομέα.

6.23 **Οι εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο** καθιστούν αναγκαία μια ενεργό ευρωπαϊκή εμπορική πολιτική. Ο διαχωρισμός της εργασίας μεταξύ των χωρών «υψηλής» και «χαμηλής» ποιότητας καθίσταται όλο και πιο ασαφής. Πραγματοποιούνται ταχύτατα σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, ιδίως στην Ασία. Ως εκ τούτου, η δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού είναι πολύ σημαντική από την άποψη των περιβαλλοντικών και των κοινωνικών κριτηρίων, της αμοιβαιότητας στην πρόσβαση στην αγορά, της πνευματικής ιδιοκτησίας, κλπ.⁽¹⁹⁾

6.24 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η λήψη αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και η αξιολόγηση της μέλλουσας νομοθεσίας πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την προοπτική της δημιουργίας ίσων όρων ανταγωνισμού. Παράλληλα, πρέπει να επιτευχθεί στην ΕΕ καλύτερη παρακολούθηση και πιο αποτελεσματική εποπτεία της αγοράς. Οι αρμοδιότητες των τελωνειακών ελέγχων πρέπει να ενισχυθούν.

6.25 Η τυποποίηση είναι πολύ σημαντικό μέσο στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς. Οι αμερικανικές και κινεζικές επιχειρήσεις ευθυγραμμίζονται πολλές φορές αυθόρμητα με αυτά τα πρότυπα, καθώς είναι πρωτοπόρες στον κόσμο.

6.26 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σχέση μεταξύ της βιομηχανικής πολιτικής, της εμπορικής πολιτικής και σχετικών θεμάτων. Πρέπει να καταπολεμηθούν τα τεχνητά εμπόδια στο εμπόριο και τις επενδύσεις σε άλλα μέρη του κόσμου. Οι διαπραγματεύσεις επί αυτών των ζητημάτων μπορούν να ξεπεράσουν το πλαίσιο του ΠΟΕ και πρέπει να ρυθμιστούν σε άλλα διμερή ή πολυμερή πλαίσια. Η εξωτερική διάσταση της βιομηχανικής πολιτικής συνεπάγεται ότι η ΕΕ πρέπει να εκφράζεται με μια φωνή σε κάθε διεθνές οικονομικό φόρουμ⁽²⁰⁾

6.27 Η ΕΕ πρέπει να αντιμετωπίσει δυναμικά τους περιορισμούς που θέτουν οι εμπορικοί εταίροι στην πρόσβαση σε πρώτες ύλες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις συστάσεις για δράσεις επί των τιμών των πρώτων υλών και για ενοποίηση της αγοράς στον εξορυκτικό τομέα. Πρέπει να αντιμετωπιστεί η κερδοσκοπία στις αγορές εμπορευμάτων.

6.28 Με την επιφύλαξη των συμφωνημένων στόχων και κριτηρίων της ΕΕ για την ενέργεια και το κλίμα, τα μέσα πολιτικής πρέπει να εξετασθούν και να σχεδιασθούν προσεκτικά όσον αφορά το βαθμό επίδρασής τους στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας⁽²¹⁾. Το γεγονός ότι η Ευρώπη αποβλέπει σε μια ενεργειακά αποδοτική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα συνεπάγεται ότι απαιτεί την πλήρωση αυτών των κριτηρίων από

τους εμπορικούς εταίρους της⁽²²⁾. Η προτιμώμενη λύση είναι οι πολυμερείς συμφωνίες. Πρέπει να αποφευχθούν οι εμπορικές κυρώσεις.

6.29 Όσον αφορά τα **κοινωνικά πρότυπα**, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στη δήλωση της ΔΟΕ για τα θεμελιώδη πρότυπα εργασίας του 1998 σχετικά με τις διακρίσεις, την παιδική και την καταναγκαστική εργασία, τη συνδικαλιστική ελευθερία και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις⁽²³⁾. Οι συμβάσεις της ΔΟΕ είναι πιο συγκεκριμένες, πολλές όμως χώρες δεν συμφωνούν με αυτές ή δεν τις εφαρμόζουν.

6.30 Η εταιρική κοινωνική ευθύνη πρέπει να εφαρμόζεται διεθνώς στη βάση των δηλώσεων της ΔΟΕ, των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ, καθώς και άλλων ευρέως αναγνωρισμένων διεθνών πράξεων⁽²⁴⁾. Οι επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη ως σήμα που βελτιώνει την εικόνα τους.

7. Σχέση μεταξύ των εθνικών βιομηχανικών πολιτικών και της ΕΕ

7.1 Παρά τις διακρατικές διαφορές, η οικονομία των ΗΠΑ λειτουργεί με μια αγορά και μια κεντρική κυβέρνηση. Το ίδιο ισχύει στην Κίνα και σε άλλες χώρες.

7.2 Αντίθετα, στην Ευρώπη το κάθε κράτος μέλος έχει τη δική του βιομηχανική πολιτική⁽²⁵⁾. Η γενική εικόνα παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία, λόγω των αποκλίσεων στις εθνικές δομές λήψης αποφάσεων και τις παραδόσεις, των ειδικών σχέσεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, των διαφορετικών δομών και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της κάθε οικονομίας. Επιπλέον, η τρέχουσα κρίση εντείνει τον πειρασμό για συγκαλυμμένο προστατευτισμό.

7.3 Εξαιτίας όλων αυτών των ανισοτήτων, η οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση διαφέρει σημαντικά από ένα κράτος μέλος στο άλλο. Το Συμβούλιο τονίζει τη σκοπιμότητα εκπόνησης ετήσιων εκθέσεων σχετικά με τις εξελίξεις στον τομέα της κάθε εθνικής βιομηχανικής πολιτικής. Αυτό το έργο είναι δύσκολο, μεταξύ άλλων λόγω των περιορισμένων αρμοδιοτήτων της Επιτροπής σε αυτόν τον τομέα.

7.4 Ένας από τους κύριους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι να φέρει πιο κοντά την ΕΕ και τα κράτη μέλη. Οι εκθέσεις της Επιτροπής μπορούν να γίνουν πρόσθετο στοιχείο της διακυβέρνησης της ΕΕ. Η διαφάνεια, τα επιτυχή παραδείγματα και οι βέλτιστες πρακτικές μπορούν να οδηγήσουν σε επιτυχή σύγκλιση της στάσης των διαφόρων κυβερνήσεων. Πρέπει να δώσουν ώθηση στη διεξαγωγή συζητήσεων στο Συμβούλιο γύρω από τις διαφορές έννοιες και τα πρακτικά αποτελέσματά τους.

⁽¹⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πανεπιστήμια για την Ευρώπη» (ΕΕ C αριθ. 128, 18.5.2010 σ. 48).

⁽¹⁹⁾ Βλ. ανακοίνωση για την εμπορική πολιτική, SEC(2010) 1268.

⁽²⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Η εξωτερική διάσταση της βιομηχανικής πολιτικής – Λαμβάνονται πραγματικά υπόψη τα συμφέροντα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας από την εμπορική πολιτική της ΕΕ;» (Βλέπε σελίδα 25 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας) και ΕΕ C 128 της 18ης Μαΐου 2010, σελ. 41.

⁽²¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Ο αντίκτυπος της τρέχουσας εξελίξης των αγορών ενέργειας στις βιομηχανικές αλυσίδες αξίας στην Ευρώπη» (ΕΕ C 77 της 31.3.2009, σ. 88), ιδίως το σημείο 1.6.

⁽²²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι συνέπειες των διεθνών συμφωνιών για τη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου στις βιομηχανικές μεταλλαγές που σημειώνονται στην Ευρώπη» ΕΕ C 185 της 8.8.2006, σ. 62.

⁽²³⁾ Βλ. Διακήρυξη της ΔΟΕ για τις θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματα στην εργασία (1998).

⁽²⁴⁾ Μεταξύ άλλων, το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRS, στα οποία περιλαμβάνονται τα διεθνή λογιστικά πρότυπα) Σχετικές είναι επίσης οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το σχέδιο των οποίων εκπόνησε ο ειδικός αντιπρόσωπος των Ηνωμένων Εθνών για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα John Ruggie.

⁽²⁵⁾ Αν υπερβάλλουμε, αυτό ισούται με 27 πολιτικές για τη βιομηχανία και την καινοτομία.

7.5 Βέβαια, κάθε κράτος μέλος είναι ελεύθερο να ορίσει ποια είναι τα πλεονεκτήματά του και να δημιουργήσει εκπαιδευτικές και άλλες δομές αν οι δράσεις του συνάδουν με τους κανόνες της ΕΕ. Οι πλατφόρμες συζήτησης εμπειριών μπορούν να αυξήσουν τη συνεργασία μεταξύ ομάδων κρατών μελών.

7.6 Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των εθνικών επιδόσεων μπορούν να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες μεταξύ των κυβερνήσεων, μεταξύ των κυβερνήσεων και της Επιτροπής και βέβαια, για τις επιχειρήσεις, ιδίως για τον μεγάλο αριθμό διεθνών ΜΜΕ.

7.7 Πολλές χώρες έχουν τις πλατφόρμες καινοτομίας τους με εθνικούς στόχους. Αυτές σπάνια ωφελούν τους κοινούς ευρωπαϊκούς στόχους. Η ΕΟΚΕ συνηγορεί υπέρ του να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο οι διασυνοριακές προσεγγίσεις μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα. Οι βέλτιστες πρακτικές πρέπει να συζητηθούν και να προβληθούν.

7.8 Οι ετήσιες εκθέσεις πρέπει να αναλύσουν τη συνοχή της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ και των εθνικών πολιτικών. Εδώ και λίγο καιρό, τα κράτη μέλη – όπως για παράδειγμα η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία και οι Κάτω Χώρες - εκπονούν έγγραφα πολιτικής σχετικά με τις εθνικές πολιτικές τους⁽²⁶⁾. Εντούτοις, η σχέση με τους στόχους και τις ενέργειες της Ένωσης παραμένει χαλαρή. Η ΕΟΚΕ συνιστά να γίνει μια ανάλυση αυτών των εθνικών εκθέσεων με ευρωπαϊκή προσέγγιση από την Επιτροπή στην επικείμενη ετήσια έκθεση της.

7.9 Ενισχύονται επίσης οι ανταλλαγές απόψεων μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τις επιθυμητές βιομηχανικές πολιτικές. Οι πρακτικές αυτού του είδους, καθώς και τα λειτουργικά αποτελέσματα πρέπει να διαδοθούν εντός της Ένωσης προκειμένου να αντικαταστήσουν το «στενό όραμα» των κρατών μελών με μια ευρύτερη προοπτική.

7.10 Επίσης, οι περιφέρειες και οι μητροπολιτικές περιοχές πρέπει να την ενστερνιστούν. Πρέπει να τους δοθεί η δυνατότητα να

δημιουργήσουν ομάδες και να εντείνουν τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων, των εκπαιδευτικών κέντρων και της βιομηχανίας (π.χ. μέσω της ανάπτυξης περιφερειακών-τομεακών δικτύων).

7.11 Η αξιολόγηση της Επιτροπής πρέπει να καλύπτει επιδόσεις και πρακτικές σε συγκεκριμένους τομείς όπως τις δημόσιες συμβάσεις – τομέας που αντιστοιχεί σε 17 % του ΑΕΠ) - όπου, σύμφωνα με τις αναλύσεις και, αντίθετα με τις οδηγίες της ΕΕ, εξακολουθεί να προέχει η επίτευξη των εθνικών βιομηχανικών στόχων.

7.12 Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο στρατιωτικός εξοπλισμός, ο οποίος πολλές φορές παραμελείται. Η συρρίκνωση των προϋπολογισμών έχει πολλές φορές επιβλαβείς επιπτώσεις στις στρατιωτικές δαπάνες. Οι ανεξάρτητες αξιολογήσεις πρέπει να εξασφαλίσουν καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής.

7.13 Σε αυτό τον τομέα, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη για άρση των φραγμών εντός της ΕΕ και, επίσης, την ανάπτυξη ανταγωνιστικών διασυνοριακών αλυσίδων εφοδιασμού. Πρέπει να προωθηθούν οι δευτερογενείς επιδράσεις και τα παράγωγα αποτελέσματα μεταξύ παραγωγής για στρατιωτικές και παραγωγής για μη στρατιωτικές χρήσεις. Παράλληλα, πρέπει να εξεταστεί η ευρωπαϊκή εναρμόνιση των αδειών εξαγωγής.

7.14 Άλλος ένας ενδιαφέροντας τομέας είναι οι «δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας». Στη βάση ενός καταλόγου της Επιτροπής, πρέπει να προβλεφθεί μεγαλύτερο άνοιγμα στη διασυνοριακή συνεργασία ή/και στις βέλτιστες πρακτικές.

7.15 Οι αναλύσεις της ΕΕ μπορούν να παράγουν ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με την ποιότητα ενός ευρέος φάσματος συνθηκών στα κράτη μέλη. Πρέπει να ενθαρρυνθεί η απλούστευση των διοικητικών πρακτικών (με την επιφύλαξη της ασφάλειας του προϊόντος και της προστασίας των καταναλωτών) και η μείωση των δημοσιονομικών βαρών⁽²⁷⁾. Αυτές οι διαδικασίες βρίσκονται σε εξέλιξη σε ορισμένους τομείς και κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 4 Μαΐου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽²⁶⁾ Συγκεκριμένα: Germany as a competitive industrial nation (Γερμανία), Feuilles de route des comités stratégiques de filière (Γαλλία), the Growth Agenda (Ηνωμένο Βασίλειο – σύντομα θα ακολουθήσει λεπτομερές πρόγραμμα), Plan Integral de Política Industrial 2020 (Ισπανία), Naar de top: de hoofdlijnen van het nieuwe bedrijfslevenbeleid (Κάτω Χώρες)

⁽²⁷⁾ Ομάδα Stoiber